

Telefoncentralen

Skrevet af Ulla Kristensen, Grene Lokalkiv, 2024.

Telefonen kom til Danmark første gang i 1877. Den første central lå i København, der var tilknyttet 22 abonnenter. Det var dyrt, så det var forbeholdt de få. Desuden kneb det at finde ud af at bruge telefonen. Mange problemer opstod, når der blev støvet af i hjemmet. En lille stift kunne nemt falde ud af telefonen, og grunden til mange besøg af en tekniker, ofte langvejs fra skyldtes, at stiften var blevet sat i det forkerte hul. Derfor blev der i 1894 udsendt en vejledning i den korrekte brug af telefonen.

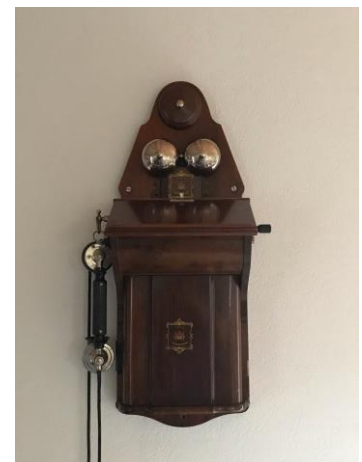
I år 1900 var der ca. 25.000 telefoner i Danmark. Tallet steg til ca. 60.000 i 1950. Efter 2. verdenskrig var der stor mangel på telefoner, og der var ca. 80.000 på venteliste til at få en telefon. Men så gik det stærkt, og i 1985 var der 2,5 millioner telefoner i Danmark.

Den første telefon kom til Billund i 1902. Den blev installeret på Billund Mejeri.

Billund fik sin første central i 1912. Den lå, hvor der i dag er Matas. I folketællingen fra 1916 kan man se, det er Andrea Jensen, der er telefonistinden. Hun var gift med maler Hans Chr. Jensen. Fra 1919 til 1922 er det Dorthea (billedet) og Niels Jensen, der bestyrer centralen. I 1922 overtager fru Ove Kastberg Andersen jobbet, og er centralbestyrer frem til 1943, hvor centralen flyttes til Buen 2. Her er det Katrine Kjær Madsen, der bliver centralbestyrer.

Telefonopkald foregik dengang ved, at man løftede røret og drejede med håndsvinget. Så fik man forbindelse til centralen, hvor en stemme sagde centralens navn, f.eks. Billund. Ønskede man en indenbys samtale, sagde man blot nummeret på den, man ønskede at tale med. Ofte behøvede man bare at sige navnet, da personen på centralen havde styr på alle abonnenternes numre. Så blev forbindelsen oprettet ved at forbinde de to abonnenter med en ledning på tavlen på centralen. Ønskede man så en udenbys samtale, skulle man sige byens navn. Var det længere væk, blev man stillet om til en større central først. Når man fik forbindelse til den by man ønskede, skulle man sige det ønskede nummer. Man skulle huske at "ringe af", når samtalen var forbi. Det blev gjort ved at hænge røret på og dreje håndsvinget.

Hjemme havde vi nr. 32, og det samme nummer havde lægen i Vandel. Jeg husker, det gav nogle sjove telefonopkald. Skulle man have fat i lægen, måske var man lidt oprevet, skete det af og til, man glemte at sige Vandel først. Inden de kom for langt med diverse forklaringer om sygdomme, skyndte min far sig at sige:

"Hold, hold, det er a' Skomager, mon ikke det doktoren, du skal have fat i?" Om natten ved jeg, de på centralen lige spurgte en ekstra gang, om det nu var skomageren, de ønskede at tale med. Det var mine forældre taknemmelige for.

Flere og flere får telefon, så Katrine kan ikke klare det alene, og der bliver ansat flere telefondamer. Det var stort, når jeg som barn var på besøg på Centralen og var så heldig, at telefondamen Gudrun Eskildsen gav mig lov at "hjælpe" med at sætte ledningerne i tavlen. Alle samtalerne blev noteret på små sedler. Man skulle holde styr på, om det var indenbys eller udenbys samtaler, måske endda udenlands, og hvor lang tid de varede, det var vigtigt, når der skulle udskrives telefonregninger. Det var dyrt dengang, og jeg blev belært af mine forældre om, at en telefon var til at give en besked i, ikke til at snakke i. Forleden var jeg på besøg og blev vist rundt på mit barnebarns efterskole. Vi kom forbi et skab, og mit barnebarn pegede på en hylde og beklagede lidt, at der skulle hendes mobil ligge om natten. Tiderne har ændret sig.

Min far havde en fætter, der altid præsenterede sig sådan: "Kan du se, det er mig? Det var lidt af en joke først i tresserne. I dag kan vi med et enkelt klik både se og snakke med familie og venner over hele verden, endda få forbindelse til Andreas Mogensen ude i rummet.

I 1966 blev centralen lukket, da alt blev automatiseret. Ved lukningen var der 6 ansatte, se billede.

